

विशेष केंद्रीय सहाय्य योजने अंतर्गत मंजूर "Review of installed systems and understand their status, estimate costs involved in making equipment functional and useful" या योजनेच्या मार्गदर्शक तत्वांना मंजूरी देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: केंद्रीय-२०१९/प्र.क्र.८८ /का-१९
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
तारीख: १३/०९/२०१९

संदर्भ-

१. जनजाती कार्य मंत्रालय, नवी दिल्ली यांचे पत्र क्र. F. No. ११०१५/०१/२०१९ - Grants, दिनांक ११/०३/२०१९
२. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. केंद्रीय-२०१९/प्र.क्र.६३/का.१९, दिनांक ०५/०८/२०१९ व ३१/०८/२०१९

प्रस्तावना-

केंद्र शासनाकडून दरवर्षी विशेष केंद्रीय सहाय्य अंतर्गत अनुदान, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५(१) अंतर्गत व अदिम जमाती विकास कार्यक्रम या योजनाअंतर्गत राज्य शासनास अनुदान प्रदान होत असते. ह्या योजनाअंतर्गत प्राप्त होणा-या अनुदानासाठी नावीन्यपूर्ण प्रस्ताव सादर करण्याबाबत प्रकल्प अधिकारी ए.आ.वि.प्रकल्प कार्यालय, शासकीय, अशासकीय / सामाजिक / खाजगी संस्था यांना आदिवासी विकास विभागाकडून आवाहन करण्यात आलेले होते. ह्या अनुषंगाने प्राप्त झालेल्या प्रस्तावांची सविस्तर छाननी करून निवडक प्रस्ताव मा.मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखालील कार्यकारी समितीकडे सादर करण्यात आले. सदर प्रस्तावामध्ये seeGreen Solution LLP ह्यांच्या प्रस्तावाचा समावेश आहे. प्रस्ताव मुख्यत्वे आश्रम शाळेच्या स्तरावर असणाऱ्या ऊर्जा बाबत स्थापित प्रणालीचा (सोलार सिस्टम व इतर बाबींचा) अभ्यास करून त्यामध्ये असणाऱ्या त्रुटी, दोष शोधणे व त्या दूर करण्यासाठी आवश्यक त्या उपाययोजना सुचविणे (Sustainable Systems Impact Assessment) या बाबत आहे

२ आदिवासी विकास विभागामार्फत आश्रमशाळा समूह ही योजना राबविली जाते. राज्यात सद्यस्थितीत ५०२ शासकीय आश्रम शाळा, २५ एकलव्य मॉडेल निवासी शाळा सुरु आहेत. आदिवासी विकास विभागाने आश्रम शाळांमधून शाश्वत ऊर्जा उपकरणे आणि प्रणाली बसविण्यासाठी आजवर वेळोवेळी भरपूर खर्च केला आहे. प्रस्तावित प्रकल्पाचे मुख्य उद्दिष्ट अशा प्रणालीची सद्यस्थिती जाणून घेणे, त्या वापरात येण्यासाठी काय करावे लागेल ह्याचा आढावा घेणे, तपासणी करणे आणि दुरुस्ती व कार्यान्वयनासाठी आवश्यक खर्चाचा अंदाज घेणे हे आहे. ह्या प्रकल्पा अंतर्गत सौरपंप, सौरविद्युत प्रणाली आणि बायोगॅस प्रणालींचा अभ्यास करण्यात येईल. या उद्देशातून आदिवासी विकास विभागाने कार्यकारी समिती व शासनाच्या मान्यतेने "SeeGreen Solution- Review of installed systems and understand their status, estimate costs involved in making equipment functional and useful" ही योजना प्रस्तावित केली. या प्रस्तावास जनजाती कार्य मंत्रालयाने दिनांक १२.०२.२०१९ रोजी आयोजीत

केलेल्या Project Appraisal Committee (PAC) बैठकीमध्ये सदर योजना सन २०१९-२० करिता राबविण्यासाठी एकूण २६.१६ लक्ष इतक्या रकमेच्या प्रस्तावास संदर्भाधिन पत्र क्र १.अन्वये मंजुरी दिलेली आहे. सदर निधी संदर्भाधिन शासन निर्णयान्वये आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना वितरित करण्यात आला आहे.

४ Seegreen solutions LLP ही एक सार्वजनिक क्षेत्रात काम करणारी संस्था असून ही संस्था सन २०१३ साली स्थापन झाली आहे. ह्या विषयांमध्ये त्यांनी अनेक पेटंटचे अर्जही दाखल केले आहेत. ही संस्था मुख्यत्वे अपारंपारिक ऊर्जा, कचरा व्यवस्थापन व जल व्यवस्थापन या क्षेत्राबाबत शाश्वत तंत्रज्ञान बाबत कामकाज करते. सदर क्षेत्रामध्ये शिक्षण देणे, व्यवस्थापनेबाबत प्रशिक्षण देणे, संशोधन करणे, सल्लामसलत करणे, या बाबत कामकाज करते. ही संस्था कॉलेज ऑफ इंजीनीयरिंग पुणे, पुणे विद्यार्थी गृह कॉलेज ऑफ इंजीनीयरिंग अँड टेक्नॉलॉजी, इंस्टीट्यूट ऑफ कैमिकल टेक्नॉलॉजी मुंबई यांसमावेत कामकाज करते. आदिवासी आश्रमशाळांमध्ये शाश्वत प्रणाली बसविण्याचे काम Seegreen solutions LLP या संस्थेने केले आहे. त्यात घन कचरा व्यवस्थापन, सांडपाणी शुद्धीकरण, पाणी व्यवस्थापन, आणि सौर ऊर्जा इ. विषयांचा समावेश आहे. हे काम सीग्रीन ने २०१८-१९ या आर्थिक वर्षामध्ये अपर आयुक्त ठाणे यांच्या कार्य क्षेत्रामध्ये ५ आश्रम शाळांमध्ये प्रायोगिक तत्वावर केले आहे. या संस्थेने रुफ टॉप सोलार पीव्ही सिस्टिमची डिजाइन तयार केली आहे तसेच knocked down kit प्रकारचा बायो गॅस, कंपोस्टिंग मशीन व इतर शाश्वत तंत्रज्ञान, ऊर्जा कार्यक्षमता या बाबत कामकाज करत आहे. अशा नावाजलेल्या व या विषयाचा प्रदीर्घ अनुभव असलेल्या या संस्थेमार्फत “SeeGreen Solution- Review of installed systems and understand their status, estimate costs involved in making equipment functional and useful” ही योजना राबविण्याबाबतच्या मार्गदर्शक सूचनांना मंजुरी देणे प्रस्तावित आहे.

शासन निर्णय-

ऊर्जा स्थापित प्रणालींची सद्य स्थिती जाणून घेणे, त्या वापरात येण्यासाठी काय करावे लागेल ह्याचा आढावा घेणे, आणि त्यासाठी आवश्यक खर्चाचा अंदाज घेणे या कार्यक्रमार्तगत “SeeGreen Solution- Review of installed systems and understand their status, estimate costs involved in making equipment functional and useful” ही योजना आदिवासी विकास विभाग व Seegreen Solution यांच्यामार्फत संयुक्तपणे राबविण्यासाठी एकूण रु. २६.१६ लक्ष किंमतीच्या अंमलबजावणी मार्गदर्शक सूचनांना या निर्णयाद्वारे सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट क्रमांक-१ नुसार मंजूरी प्रदान करण्यात येत आहे.

२. सदर योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार वितरीत तरतुदीच्या मर्यादेत योजना राबविण्याबाबत त्वरीत कार्यवाही आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांनी करावी व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र आर्थिक व भौतिक अहवालासह शासनास सादर करण्याची दक्षता घ्यावी.

३. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१९०९३१८०८०२९७२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(संतोष जाधव)
कार्यासन अधिकारी

प्रत,

- १) मा.मंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- २) मा.राज्यमंत्री आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) प्रधान सचिव, आदिवासी विकास, मंत्रालय, मुंबई
- ४) आयुक्त, आदिवासी विकास, महाराष्ट्र राज्य, नाशिक.
- ५) सहसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) उपसचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक, ठाणे, अमरावती व नागपुर.
- ८) सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प
- ९) प्रतिनिधी, सीग्रीन सोल्युशन्स एल एल पी, पुणे
- १०) निवड नस्ती (का.१९) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

विशेष केंद्रीय सहाय्य योजने अंतर्गत मंजूर योजना- सन २०१९-२०

परिशिष्ट-१

(रुपये लाखात)

१	योजनेचे नाव	Seegreen Solution- Review of installed systems and understand their status, estimate costs involved in making equipment functional and useful.			
२	योजनेचे प्रस्तावित लाभ क्षेत्र	राज्यातील आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त असणार्या शासकीय आश्रम शाळा ,एकलव्य निवासी आश्रम शाळा व इंग्रजी माध्यम शाळा			
३	वित्तीय तरतूद	अ.	वर्ष	योजना	निधी (रु.लक्ष)
		क्र	२०१९- २०	seeGreen Solution- Review of installed systems and understand their status, estimate costs involved in making equipment functional and useful	२६.९६
				एकूण	२६.९६
	योजना राबवणारी यंत्रणा	अप्पर आयुक्त आदिवासी विकास नाशिक,ठाणे,अमरावती व नागपुर व SeeGreen solution संस्था			
	नियंत्रक अधिकारी	आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक			
	योजनेचा उद्देशा/ हेतु	आश्रम शाळा स्तरावर असणा-या ऊर्जा स्थापित प्रणालीची सद्य स्थिती जाणून घेणे, त्या वापरात येण्यासाठी काय करावे लागेल या बाबत आढावा घेणे, आणि त्यासाठी आवश्यक खर्चाचा अंदाजपत्रके तयार करणे			
	योजना अंमलबजावणीची कार्यपद्धती	<p>योजना राबविण्याची कार्य पद्धती खालील प्रमाणे असेल</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ सदर योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने SeeGreen Solution ही संस्था अंमलबजावणी यंत्रणा म्हणून कामकाज करेल. ➤ योजनेच्या अनुषंगाने राज्यातील शासकीय आश्रम शाळा / एकलव्य निवासी आश्रम शाळा यामधून Sustainable Systems Impact Assessment चा प्रकल्प राबविण्यात येईल. ➤ मंजुर तरतुदीच्या मर्यादेत योजनेच्या खर्चाचे तपशील व अंमलबजावणी वेळापत्रक हे आयुक्त,आदिवासी विकास,नाशिक यांनी अंमलबजावणी यंत्रणेसोबत विचारविनिमय करून अंतिम करावे. ➤ योजनेच्या अनुषंगाने अमलबजावणी यंत्रणा आदिवासी विकास विभागाच्या वरिष्ठ अधिका-यांबरोबर चर्चा करतील व योजनेच्या अमलबजावणी करण्या बाबत नियोजन करतील ➤ योजनेच्या अमलबजावणीच्या अनुषंगाने अमलबजावणी यंत्रणा आदिवासी विकास विभागाच्या अधिनस्त असणार्या आश्रमशाळांवर विविध योजनांच्या 			

	<p>मार्फत स्थापित केलेल्या ऊर्जा प्रणालींचा अभ्यास करेल व त्या बाबत अहवाल तयार करतील .</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ योजनेच्या अनुषंगाने प्रत्येक प्रकल्प कार्यालयातून प्रत्येकी पाच आश्रमशाळेमागे एक व्यक्तिची निवड प्रकल्प अधिकारी करतील. सदर व्यक्ति ही आदिवासी विकास निरीक्षक, अभियंता, शिक्षण विस्तार अधिकारी, सहाय्यक प्रकल्प अधिकारी (शिक्षण) हे असतील. ➤ संबंधित प्रकल्प अधिकारी हे प्रत्येक व्यक्तिला ५ आश्रमशाळा नेमून देतील. ➤ निवड केलेल्या व्यक्तीसाठी अप्पर आयुक्त स्तरावर दोन कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात येईल. ➤ प्रत्येक कार्यशाळा ही दोन दिवसाची असेल. ➤ अप्पर आयुक्त स्तरावर आयोजित करण्यात येणार्या कार्यशाळेसाठी उपस्थित राहणा-या व्यक्तींनी नेमून दिलेल्या सर्व आश्रम शाळेनुसार ऊर्जा स्थापित प्रणालींची संख्या ,सद्यस्थिती या बाबत अद्यायावत माहिती बरोबर घेऊन येतील. ➤ योजनेच्या अनुषंगाने प्रत्येक व्यक्तिला उपकरणांची तपासणी करताना भरण्यासाठी असलेला फॉर्मेट दिले जाईल व त्याचा प्रकारचा फॉर्मेट Google फॉर्म मध्ये उपलब्ध केला जाईल. ➤ प्रकल्प अधिकारी यांनी नेमणूक केलेल्या प्रत्येक व्यक्तिला शाळांमध्ये जाऊन तेथील अक्षय उर्जा उपकरणांचे निरीक्षण व परीक्षण करतील व दिलेला फॉर्म भरतील. ➤ यानंतर, उपकरणांच्या छायाचित्रांसह हे फॉर्म शाळा तपासणी करणाऱ्या जबाबदार व्यक्तीला देण्यात येईल, जेणे करून ते माहिती डिजिटल स्वरूपात अपलोड करतील. ➤ ह्या फॉर्मसच्या आधारे संपूर्ण राज्यातील डेटा गोळा करून त्यावर विश्लेषण केले जाईल. ही प्रक्रिया seeGreen करेल. जो डेटा तपासणी करणारे जबाबदार व्यक्ती अपलोड करतील त्यावर आधारून प्राथमिक निष्कर्ष काढले जातील. ➤ सीग्रीन व आदिवासी विकास विभाग च्या तज्ज्ञांच्या संयुक्त समितीद्वारे काही शाळांमधील मिळालेली माहिती पडताळून बघितली जाईल. ह्यासाठी शाळांना भेटी दिल्या जातील. भेटीसाठी सर्वोत्तम परिस्थितीत असलेल्या ०५ आणि अत्यंत वाईट परिस्थितीत असलेल्या १० अशा १५ आश्रमशाळा निवडल्या जातील. ➤ त्याचप्रमाणे, सीग्रीन आणि आदिवासी विकास विभागाच्या तज्ज्ञांची संयुक्त समिती उर्वरित आश्रमशाळांमधूनही रँडम पद्धतीनी आणखी दहा आश्रमशाळा भेटीसाठी निवडतील. तज्ज्ञ समिती व संस्थेमार्फत या आश्रमशाळांच्या भेटीसाठी वाहन व्यवस्था, निवास व्यवस्था इत्यादी खर्च प्रकल्प कार्यालयांनी करावा.
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ संयुक्त तज्ज्ञ समितीने आणि तपासणी करणाऱ्या जबाबदार व्यक्तीच्या पथकाढ्वारे दिलेल्या गुणांमध्ये तफावत असल्यास ती सर्वच गुणांमध्ये आहे असे गृहीत धरता येईल आणि त्यानुसार पुढचा निर्णय घेतला जाईल. ➤ विचलन (डेव्हीएशन) असल्यास, त्यावर उचित ती कार्यवाही आणि निर्णय घेण्यात येईल . ➤ शेवटी, सद्य परिस्थिती दर्शवाणारा अहवाल सीग्रीन सादर करेल. ह्या अहवालात प्रणालींची सद्य स्थितीतील उपयोगिता, आवश्यक दुरुस्ती, यंत्रणा कार्यान्वित ठेवण्याची पद्धत, प्रणाली सुधारित करण्यासाठी आवश्यक खर्चाचे अंदाजपत्रक इ. गोष्टींचा समावेश असेल. ➤ सादर केलेल्या अहवालात तातडीने दुरुस्ती करण्यायोग्य व वापरण्यायोग्या अशा यंत्रणा सुरु करण्याची व त्यांच्या देखभाल दुरुस्तीची कार्यपद्धतीही दिली जाईल. त्यानुषंगाने प्रकल्प कार्यालयांनी दुरुस्तीचे काम पुढील ३० दिवसात करावे यासाठीचा खर्च प्रकल्प कार्यालयामार्फत करण्यात यावा.
योजनेच्या अटी व शर्ती	<ol style="list-style-type: none"> १) योजना विहित वेळेत पूर्ण करण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थेची असेल. २) योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने आऊट सोर्सिंग करण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची राहील. ३) प्रकल्पामध्ये होणाऱ्या बदलाची पूर्वकल्पना संबंधित अधिकारी व सनियंत्रण व मूल्यमापन समितीला देऊन समितीच्या मान्यतेनेच बदल करावा. ४) योजनेच्या अनुषंगाने देण्यात येणारे प्रशिक्षण व त्या बाबतची कार्यवाही या बाबतची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची राहील. ५) कार्यशाळांमध्ये आदिवासी विकास विभागाच्या संबंधित व्यक्ती सहभागी होतील याची जबाबदारी आदिवासी विकास विभागाची आहे. ६) योजनेप्रमाणे आवश्यक कार्यशाळा घेणे अंमलबजावणी यंत्रणेला बंधनकारक राहील. ७) तसेच, योजनेच्या अनुषंगाने निवडल्या गेलेल्या प्रत्येक निरीक्षक आणि एपीओ ना प्रशिक्षण घेणे आणि माहिती मिळवून ती अपलोड करणे बंधनकारक असेल. ८) प्रशिक्षणासाठी स्थळ निश्चिती व त्याबाबतचा खर्च, प्रशिक्षणार्थीचा प्रवास खर्च, राहण्याचा खर्च व इतर भत्ते व इतर आनुषंगिक खर्च करण्याची जबाबदारी आदिवासी विकास विभागाची असेल. ९) योजनेच्या अनुषंगाने प्रशिक्षणा वेळी चित्रफीत तयार करण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची राहील. १०) योजनेच्या प्रगतीबाबत माहिती वेळोवेळी आयुक्त, आदिवासी विकास व शासनास सादर करण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची राहील. ११) अंमलबजावणी करणाऱ्या संस्थेला केलेल्या कामाचा पूर्तता अहवाल व उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर करणे बंधनकारक असेल.

	<p>१२) सदर योजनेची अंमलबजावणी करताना चलचित्र (video) व छायाचित्रे काढावीत व योजनेची अंमलबजावणी पुर्ण झाल्यानंतर योजनेचा फलनिष्पत्ती अहवाल शासनास सादर करण्याची जबाबदारी अंमल बजावणी यंत्रणा यांची राहील तसेच लाभार्थ्यांची यादी व Geo-tagged photographs हे www.stcmis.gov.in/smis या वेबसाईट वर अपलोड करण्याची जबाबदारी संबंधित एटीसी यांची राहील.</p> <p>१३) योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने योजनेच्या प्रगती बाबत माहिती वेळोवेळी CAS पोर्टल वर भरण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची असेल.</p>
सनियंत्रण व मूल्यमापन समिती	<p>योजनेचे संनियंत्रण व मूल्यमापना करीता पुढीलप्रमाणे समिती गठीत करण्यात येत आहे.</p> <p>१. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक - अध्यक्ष</p> <p>२. सबंधित अप्पर आयुक्त, आदिवासी विकास - सदस्य</p> <p>३. प्रत्येक अप्पर आयुक्त निहाय एक प्रकल्प अधिकारी, ए.आ.वि.प्रकल्प - सदस्य</p> <p>४. प्रतिनिधी, सीग्रीन - सदस्य</p> <p>५. शाश्वत उर्जा क्षेत्रातील नामवंत व्यक्ति - आमंत्रित सदस्य</p> <p>६. सहायक आयुक्त शिक्षण,आयुक्तालय नाशिक - सदस्य सचिव</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ योजनेच्या अंमल बजावणीच्या अनुषंगाने करण्यात येणारे कार्य व त्याची प्रगती या बाबत अहवाल शासनास सादर करण्याची जबाबदारी उपरोक्त समितीची असेल ➤ योजनेची अंमलबजावणी सुरु झाल्यापासून उपरोक्त समितीची बैठक दर ३ महीन्यांनी आयोजित करावी व सदर बैठकीमध्ये योजनेच्या प्रगतीचा आढावा घेण्यात याव तसेच योजना अंमलबजावणीमध्ये काही अडचणी असतील तर त्याबाबत आवश्यक कार्यवाही करावी.
योजनेच्या अंमलबजावणीचा कालावधी	शासन निर्णय निर्गमित झाल्यापासून ०१ (एक) वर्ष
निधी वितरणाची कार्य पद्धती	<p>सदर योजनेकरिता निधी वितरणाची कार्यपद्धती खालील प्रकारे निश्चित करण्यात येत आहे.</p> <p>१) योजनेच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने मंजूर झालेल्या रकमेच्या मर्यादेत खर्च करण्याची जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची असेल. योजनेसाठी इतर कोणताही अतिरिक्त निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही हे अंमलबजावणी यंत्रणेने लक्षात घ्यावे.</p> <p>२) सदर योजनेचा निधी हा आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांच्या मार्फत अंमलबजावणी यंत्रणेला वर्ग करण्यात येईल.</p> <p>३) शासन निर्णय निर्गमित झाल्यानंतर आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक हे अंमलबजावणी यंत्रणेला कार्यारंभ आदेश देऊन प्रकल्पासाठी मंजूर रकमेतून ४०% रक्कम अदा करतील.</p>

	<p>४) कार्यारंभ आदेश मिळाल्यानंतर व सदर निधी प्राप्त होताच अंमलबजावणी यंत्रणा प्रत्यक्षात कार्यास सुरुवात करेल.</p> <p>५) प्रत्यक्ष कार्य सुरु केल्यानंतर तीन महिन्यानंतर , कामाच्या प्रगतीनुसार मंजूर रकमेच्या ३०% निधी अंमलबजावणी यंत्रणेला वर्ग करण्यात येईल.</p> <p>६) मंजूर झालेल्या निधीतून सहाव्या महिन्यात, कामाच्या प्रगतीनुसार व मूल्यमापन व सनियंत्रण समितीच्या अहवालानुसार, व समाधानकारक शिफारस केल्यानंतर पुढील २०% निधी अंमलबजावणी यंत्रणेला वर्ग करण्यात येईल.</p> <p>७) योजना यशस्वीरीत्या पूर्ण झाल्या नंतर तसेच कार्य पूर्णता प्रमाणपत्र सदर केल्या नंतर, मूल्यमापन व सनियंत्रण समितीच्या अभिप्राया नुसार अंमलबजावणी यंत्रणेस उर्वरित १०% निधी वर्ग केला जाईल.</p> <p>८) योजनेच्या अनुषंगाने आऊट सोर्सिंग करण्यात येणारे कर्मचारी यांचे मानधन देण्याची संपूर्ण जबाबदारी अंमलबजावणी यंत्रणेची राहील .</p> <p>९) योजनेच्या अनुषंगाने झालेल्या खर्चाचा अहवाल वेळोवेळी आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांना सादर करण्याची जबाबदारी अंमल बजावणी यंत्रणेची राहील.</p>
योजनेची फलनिष्ठती	राज्यातील निवडक शाळांमध्ये Sustainable Systems Impact Assessment पूर्ण होऊन ह्या सिस्टिम्स पूर्ण वापरात येण्यासाठी उपाययोजना, अंदाजित खर्च, लागणारा कालावधी इत्यादीवर धोरणात्मक निर्णय घेण्यास मदत होईल.